

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟΥ

Η ΓΚΡΙΖΕΤΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΡΙΣΙΟΥ

γοητευτικές μικρούλες που έδωσαν, δικά μέσου των αιώνων στο Παρίσι ένα ξεχωριστό θέλητρο και μια ασύγκριτη όμορφιά, η γκριζέττες, ύπηρεσαν ή παραιομένες γυναίκες της Γαλλίας της πρωτεύουσας. 'Η ανάκησι τους μόνον κένει να κωδύθη κανείς μέσ' στα βήθη της καρδιάς του...

θη της καρδιάς του με γλυκεία συγκίνηση. Τις ύμνησαν μεγάλοι ποιηταί, τις έκαναν ηρωίδες τους ένδοξοι μυθιστοριογράφοι και τις αποθανάτισαν με τον χρυσή τους περιφωτισμό ζωγράφοι. 'Ετσι η γκριζέττες, η άποιες όσο ζούσαν δέν ζήτουσαν τίποτε άλλο από τον έρωτα, μετά το άνακτό τους γυναικώνα την πιο λαμυρή δόξα.

Τά χαραιομένα αυτά πλάσματα έπαζαν έξαιρετικό ρόλο στη ζωή των σπουδαστών και των νέων καλλιτεχνών της εύτυχαιομένης ρομαντικής εποχής. 'Ησαν γ' αϊτούς φιλενάδες, αδελφές και υπήρέτες συγχρόνως και τους χάραιαν μαζί με την τρελλή αγάπη τους και την πιο άνακτομή σοφική.

Έλιαν τά πιο χαραιομένα όνόματα, με μιά γκριζέττα, είτε Μυμή, είτε Μιζέττα, είτε Λιζέττα, είτε Μαριέττα λεγόταν, ήσαν πάντα η ίδια...

Κατωκοδσε σχεδόν κατά κανόνα σε μιά σποικινή σοφίτα, ή όποια γιά μόνο στολίδη της είχε μιά χειλονοφορική και λίγα λουλουδία, που ή κυρία τους κάθε βράδι τά πόταζε με έξαιρετική φρονιδή, γυφίζοντας άτ' το άσπροροζάκι που δούλειε όλη την ήμερα γιά ένα λογιό μεροκάματο.

'Επίσης κατά κανόνα ή γκριζέττα μοιραζόταν πάντοτε τη σοφίτα της μ' έναν άτ' τους θοριβαδισούς φοιτητές της κομικής ή της ιστορικής, του όποιου τά χρυσά μεροκάμ' άχάστατα μαλλιά και τά καθαρά γαλιανά μάτια είχαν κατακτήσει την καρδιά της. Μά δέν μοιραζόταν μόνο την καμαρούδα της μαζί του. Μοιραζόταν και τό ψυχή της και τό λυγοτό της χωριζέλλη, γιαιό ό άγαπημένος της, έστω μ' άν ήταν πιο πλούσιος άτ' αυτή, ήταν πάντα άσποτος. Του χάριζε άκόμα και τό λυγοτό κομ' της και τη βαθεία και ποικιμένη αγάπη της, γιαιό ήξερε εκ τών προτέρων πώς δταν ό φοιτητής της ή έπαυσε τό δίπλωμά του, θα γύριζε εν' άποκατασταθή έντίμως στην έπαρχία του και να μεταβληθή από τρελλός ασουφίτης που ήταν στο Παρίσι, σε εύπόλητο όπό το καλό νοικοκυρή.

Κάθε βρόδι, ό φοιτητής μ' ή γκριζέττα που είχαν γιά μόνο στολίδη τά νεύτα τους, πήγαιναν ή στο χορό της Εγκάντ Σουμέρ στο Μοναργάς, όπου βασίλευε ό περίφημος χορευτής Μπουλιέ, ή —άν έννοείται, τά οικονομικά τους τους τό έπέτροσαν— στο θέατρο, γιά γ' άκούσουν κανένα άνόητο κομειδιόκο ή κανένα άπαισιο μελόδρομα, που έκανε τη γκριζέττα να κλαίη.

Κάθε Κυριακή πάλι τό ζευγαριό πήγαινε με τά γαιδουάκια ως την έξοχή του Μοναργασού. 'Η γκριζέττα γνιόταν με τό πιο χαραιομένο φόρεμά της και φορούσε ένα ύπεροχο ψάθιο καπέλο, που συχνά στο δρόμο τό πετούσε ψηλά στον άέρα από τόν ένθουσιασμό της.

Τό καπέλλόα αυτό ήταν τό σύμβολο της γκριζέττας. Ποτέ κομμιά άλλη γυναικώνα στον κόσμο δέν φόρεσε πιο χαραιομένο καπέλλο. 'Ο Μικσέ του άφρέωσης όλόκληρες σελίδες τόσο σε στίχους, όσο και στο λέξι.

Και δταν τη Δευτέρα τό πρωί ή γκριζέττα που ήταν και πρώτης τάξεως νοικοκυρούδα, σιδέρονε τις τριανταφυλλές κορδέλλες του που είχαν ποικαιωθεί, της φανόταν πώς κρατούσε μέσ' στ' άνάλιαρα χέρια της όλη τη χαρά που είχε νοιώσει την Κυριακή, όλο τόν έρωτα, όλα τά νεύτα...

'Ω! ή Δευτέρα!... Τί θλιβερή ήμερα που ήταν συχνά!...

Τό πορτοφόλι είχε άδειάσει την Κυριακή μ' έ-

πρεπε να περιοριστούν σε λίγο ψαμωτό ή να καταφέρουν τό μακαλή της γειτονιάς να τους δώσει δανεικά, άν και ύπηρεζε πάντα στα δευτέρια του ένας έκαρμής λογαριασμός τους που χρώσε.

Μά ή γκριζέττα δέν έκανε ποτέ τό χαμόγελο της και τό κέρι της και γελώντας φώναζε στον άγαπημένο της φοιτητή, ενώ ροκάνιζε μαζί του ένα ξεροκόμματο :

—'Όταν θα γίνης μεγάλος νομικός, να κάνης ένα νόμο που να λέη, ότι οι γονείς εινε ύποχρεωμένοι άποδύρτωσε να έξασφαλίσουν την τροφή στα παιδιά τους και στις... φιλενάδες τους! 'Αν ήταν ό νόμος αυτός και τώρα, δέν θα περνούσαμε τις Δευτέρες μας ηγατωσί...

'Αντί άπάντησος τότε, ό φοιτητής της της έδινε ένα φίλημα και τό φίλημα αυτό τους έκανε και τους δύο να ξεγανω άμείως τό φτωγικό τους γέιμα, στο όποιο, καθώς γράφα ό Μυρξέ, εκ τρελλός έρωσ άντικαθόσασε τό χαμόδρομ'...

'Επειτα, οι δύο έρωτευμένοι, γιά να μπορέσουν πάλι να τρέξουν την έρχομένη Κυριακή στην έξοχή, γιά να ξενομαθίσουν από τόν ήλια και τό άρωμα των λουλουδιών, άρχιζαν μ' οι δύο να κύνουν οικονομίες, κόβοντας μερικάς πενήταδες, ό φοιτητής από τόν καπνό του μ' ή γκριζέττα από τις καραμέλλες της...

'Εξ άλλου έλιπών πώς και την Κυριακή θα ρχόταν άπάντησος άτ' την έπαρχιώσασα μητέρα του φοιτητού, στην όποια ό προκομμένος της έγχαρε πώς εινε άφορσος και πώς είχε άπόλυτη άνάγκη χρημάτων γιά φάρμακα...

***

...Κι' ή τρελλή αυτή ζωή έξεκαλοουθωσε ως τη μοιραία ήμερα που ό φοιτητής έπαυσε επί τέλους τό δίπλωμά του. Τότε με μάζ δια άλλιαζαν. Έλιζε φτάσει πειά ή ώρα του μοιραίου, του άναποφεύκτου χωρισμού...

'Ο φοιτητής πετούσε από πάνω του σαν ένα ροιχο που δέν του έρχόταν πειά όλη την εύθυμία του και τό κέρι του και με όλη την σφοδραία ενός σπουδαστορος του δικαίου ή ενός δόκτορος, έλεγε στην γκριζέττα μερικά έπίσημα και σκληρά λόγια... Θά χάραιαν, μά της ύποσχόταν να τη θυμάται πάντοτε. 'Εκείνη τόν έζυγε σωτηρή, με τό κεφάλι σκυρτό, μη τοιμώπας να τόν άνακρώση στα μάτια, γιαιό φοβόταν μήπως ξεσπάσει σε λυγμούς...

'Όλα είχαν τελειώσει... Τίποτε δέν θα τους έβαινε στο μέλλον... 'Αντίό αγάπη! 'Αντίό νεύτα!

Τό ίδιο βρόδι ή γκριζέττα άνέβαινε μόνη στην κάμαρά της, άφοι συνόδεσε πρώτα τό φίλο της ως τό σταθμό μ' εκεί μέσ' στο σκατάδι, άφανε όλο τόν πόνο της καρδιάς της να ξεσπάσει σε λυγμούς...

***

Τά χρόνια περύνε γρήγορα... 'Ο παλιός φοιτητής, που είχε γίνει πειά αστηρής δικαστής με μάρια ροιχα και με ψηλά σκληρά κολλάρια, διορισμένος σε κάποια μακρινή πόλη της Γαλλίας, άνολογίζονταν κάθε τόσο την έποχή, κατά την όποια, όπως γράφει ό Θεόφιλος Γκωπέ, στο όνειρό του ήταν γ' άναποδογημένη τόν πλανήτη μας.

Συναπιόταν τό Πανεπιστήμιο με τις φασαρίες του, πώς καλούς του φίλους που ήσαν όλοι τρελλοί, σαν μ' αϊτόν, τά καφενεία όπου έκαναν ένα τόννο κορσί, κλπίζοντας συγχρόνως με πελώριες πίπες, τά όδοιράγματα του 1830, στα όποια πολέμισαν ηρωικά μαζί με τά πλήρη γιά τις λαϊκές ένθεθεις, τό χορό της Σουμέρ και τη μικρή καμαρούδα, μέσ' στην όποια είχε άφήσει γ' άναπαύονται ήσυχά τά σοφά κομιά του βιβλία, χωρίς να τ' άνοήη ποτέ.

'Εξαφρα, έπάνω άτ' τό γοητευτικό και πεποιημένο αυτό παρελθόν, ό κ. Παρόδρος του Δικαστηρίου, ό όποιός περιτομιοζόταν τώρα από οικογενεια έντιμη και φίλους αστηρής άρχιων, έβλεπε να παίζη μιά άρχιδη ήλιου : τό χαμόγελο της γκριζέττας, ή όποια τόν άγάπησε τριπερά γιά ένα—δύο χρόνια.

Και τότε ξεγανωσε πειά ποιος ήταν, ξεάνοιξε μέσα του κάτι από τόν παλιό τρελλό φοιτητή μ' άρχιζε να τραγουδάη σιγά—σιγά, μαζί με τόν άγαλό Βερντέρο :

Σάν ήμουν είκοσι χρονών είχα κι' έγώ μιά φίλη γλυκεία, τρελλούλα, πεταχή... Μ' άρέσαν τά (τρε)σούδια.

Κι' ήσαν πιστοί κι' ειλκρινείς όλ' οι καλοί μου (φίλοι).

Τόν κόσμο δέν λαγάριζα και σύναξα λουλουδία, Περιφρονόσασα τους σοφούς, με τας κοντούς—κου (τους) γελόσασα, ξινόσαστος με τό θησαυρό της άνοήσης μου (σα)!

Ψηλά, στο έκτο πάτωμα, είχα γιά κατοικία μιά καμαρούδα, μ' σ' απή έθήκα την εύτυχία γιαιό έκείνη τόν καιρό τό μακρινό, ήσων, άλλοιμνα!... είκοσι χρονών...

Μά όλ' αυτά είχαν τελειώσει πειά. 'Ο πα-

Παριζινή Γκριζέττα

ΑΘΗΝΑΪΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΤΟΥ κ. ΧΑΡΗ ΣΤΑΜ.

Η ΦΩΤΙΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)
ΑΡΑΓΜΕΝΗ ή ύπερτέρα, χτύπησε την πόρτα αγά πρώτα κ' έπειτα, έφ' έσον δέν πήρε καμιά απάντηση, παδ δυνατά. Συναγρίστηκε... Ταμιοδιά... Καμιά φωνή, κανένας θόρυβος...

Ένοιωσε τότε και πάλι μια ανεξήγητη παρρηχ, μια άδοξη αγονία.

Άλλωσε το χέρι της κ' άνοιξε την πόρτα κ' όμως δέν την άνοιξε. Δέν τοίμοσσε, δέν είχε τη δύναμη, φοβόταν κάτι που δέν τ' έμάνεσε κ' όμως της παρέλυε την καρδιά...

Στάθηκε έσα διαπύσσοντας, μίν ξεροντας τι να κάνει.

Εύτυχώς που δέν την έφώναξε ή κυρία της. Μά έπρεπε ώστόσο να τελειώνη. Γιατί να φάβατα; Η Λίνα θα είχε βγει έξω ίσως. Άν ήταν σάτι, θα φρανότανε.

Δέν ήταν δυνατόν νάχε καμιά καμιά τρέλλα πάνω στην άελευσία της.

Έτσι ή ύπερτέρα έπασσε το πόμολο της πόρτας κ' έβαλε συγχρόνως το χέρι της στην καρδιά της.

— Γιατί τρέμω έτσι; φηθίσε.

Μά χωρίς να διατάξη πεά, γύρισε το πόμολο κ' άνοιξε την πόρτα. Τό θέαμα που πρόβαλε τη στιγμή αυτή μωρδ στα μάτια της, της έφερε σκοταδίνη. Θέλησε να φωνάξη, να φωνάξη δυνατά, μα δέν βγήκε άτ' το στόμα της παρά ένας ούγγος. Πά να υή σωριασθή κάτω, άλλωσε τα χέρια της και στνήριχτε στους παραστάτες της πόρτας...

Τό στήθος της άνεδοκατέβαινε...

Τά γόνάτα της λύνιζαν...

Έβλεπε τά μάτια της, για να μη βλέπει, κ' ανάλιθρε σε δάκρυα, σε δυνατούς λυγμούς, σ' ένα κλάμα βουβό, πανιμένο. Λόγια πόνου κ' άελευσίας βγαίνανε άτ' το στόμα της:

— Δέν εινε δυνατόν, Θεέ μου, δέν είν' αλήθεια, όχι, όχι δέν είν' αλήθεια... Είμαι κομμοσμένη..., νευροσμία, ναι, αυτό εινε, βλέπω κάτσο κακό όνευρο... Δέν είν' αλήθεια, δέν μπορεί νάνα αλήθεια...

Μή μωρδώντας να σηκωθή στα γόνάτα της, που πήγαιναν και ορδόντουσαν άτ' την τροχιά της, μη τοίμδώντας να μη και να καθίση μέσα στην κάμαρα, γονάσσε κάτω, σωριασθηκε στο πάτωμα κ' έκριψε το κεράλι της ανάμεσα στα χέρια της.

Σταρωταρε σύγκορη, σάν νάχε φήνη δυνατού πυρετού. Παραμύλοσσε σχεδόν:

— Όθλω να φύγω, να φύγω μακριά... Δέν μωρδ να βλέπω πεά, δέν μωρδ ν' άκούω... Άμματα, άχ τί άμματα, Ίησού Χριστέ μου, τί άμματα!...

Σότανε για μία στιγμή και ξανάριξε:

— Μά δέν είν' αλήθεια, τρομάρα μου... Είν' ένας κακός βραχνίς, που με βασανίσει, την άμορη... Δέν είν' αλήθεια, λέω, δέν τ' θέλει ό Θεός, θα σάλευε το μυαλό τ' ανθρώπων...

Συγχρόνως μωσπρήκανε το κεράλι της κ' έριξε μια γρήγορη, φροσμημένη ματιά στη μέση της κάμαρας. Κι' αυτό έφρασε για να δη καλά, για να βεβαιωθή...

Έκει, καταμωσής στο πάτωμα, ανάμεσα στα δύο κρεβάτια, κοίτοταν σωριασμένη ή Λίνα. Τό

λαιδός Παιρισινόσφροτητής ήταν καταδικασμένος τώρα να περάσει μια ζωή θλιβερή, μέσα σ' ένα σάτι ψυχρό και άσθηρό, κοντά σε μια σύζυγο, την όποια παντεύτερες κατá διαταγή των γονέων του, και κοντά στα παιδιά του, στα όποια, έναν άστρο παρασπατήσαν άπό τó δομά της άσπαθήϊθικής, θα δεχθή έπαισεις, γιατί θα συλλογισθή τις δικές του νεανικές τρέλλες...

Κι' ή φτωχή γαριέττα... Τί άπόγινε κ' αυτή μετά τó χωρισμό τους;

— Ω, άν δέν την άράνισε ή φθίση, που τις παραμάνευε δίλες σχεδόν, θα άνοιξε κανένα δικό της άσπρορουχάδικο...

Έκτός άν παντεύτερη κανένα Παιρισινό έργατή κ' έγινε κ' αυτή μια καλή νοικοκυρούλα...

φόμερά της ήταν μωσακιμένο και καταματωμένο στην άριστή μεριά τού στήθους, στο μέρος της καρδιάς... Άμα έσοτό είχε βρέξει τó πάτωμα γύρω της. Κι' αυτά τά ώραία, σγορά της μαλλιά ήταν βουτηγμένα στο άμα πουχε φράσει ως τó κεράλι της κ' είχε μουσκέψει τά ρούχα της, κ' είχε ποτίσει τά σανίδια.

Τό τρομακτικό αυτό θέαμα έκαμει την ύπερτέρα ν' άνατριχιάση. Τά δόντια της χτυπούσαν. Μά κρανη ή ξέφυγε άτ' τó στόμα της, που δέν είχε τίποτα τó ανθρώπινο. Μά συγχρόνως άρχισε να δακρύνη τα χέρια της, για να πιάξη τά ξεφουρητά της.

Σκέφτηκε την κυρία της. Δέν έπρεπε να την άκούση, δέν έπρεπε να ύπομασθή τίποτε. Άν ύποτιτευόταν τι συμβαίνει, ή θα τρελλανότανε άτ' τη μεγάλη, την άδύσταχη λύτη της. ή θα πέθανε στη στιγμή...

Κουράγιο... Και ταμιοδιά... Μπορεί και να μίν είχε χτυπηθή φανάσμα ή Λίνα. Κι' άπό αυτή κρεμόταν τó πάν, κρεμόταν ή σωτηρία της...

Άνασπώθηκε και κάθισε στο πάτωμα, με την πλάτη πρδς τó έσωτερικό τού δωματίου, για να μίν βλέπει, σφουγγίσει τά δάκρυά της και προσπαθήσει να συγκεντρώση τις ιδέες της.

Μόνη της δέν ήταν σέ θεού να κάμη τίποτα. Ούτε τη δύναμη είχε άλλωστε, ούτε και καταλάβαινε. Έπρεπε λοιπόν να παρασρη τó γατρό, όσο πιο γρήγορα μπορούσε, έξω άτ' την κάμαρα της κυρίας της, λέγοντάς του ένα οποιοδήποτε ψέμμα.

Ένα μονάχη την έκανε να σωσθή. Τι θάλεγε στην κ. Λικαρωή για την άπουσία της Λίνας; Πώς θα την ξεγελούσε, πώς θα την καθήσυχάζε;...

Βασάνιζε τó μυαλό της να βοή κάτι, όταν άκούστηκε έξωφρα ή φωνή της κυρίας της. Αυτό τη σάτισσε παδ πολύ. Σηριώθηκε ώστόσο έπάνω κ' απάντησε δυνατά:

— Έφρασα, κυρία.

Και χωρίς καμιά σέψη στο κεράλι, χωρίς να ξέση πώς θα πά βγάλη πέρα, έβλεπε την πόρτα της κρεβατοκάμαρας των κοριτσών, δίχως να κινάξη μέσα, και τράβηξε για τó δωμάτιο της κυρίας Λικαρωή.

Μόλις την ελδε ή κυρία της, τη ρώτησε άμέσως, γεμάτη αγονία: — Που εινε ή Λίνα; Την ελδες; Δέν εινε στο σάτι; Που πάει τó παιδί μου;

Η ύπερτέρα δέν τάχασε, μ' όλο που ήταν άπροσεύμασθη:

— Ήσυχάστε, κυρία, απάντησε. Η δεσποινίς βγήκε ύστερα από μένα για τó γατρό.

— Δέν εινε στο σάτι;

— Όχι, κυρία. Μού ελε πριν φύγω, πώς θα τρέξη να μιλήση τού γατρού μόνη της.

— Δέν εινε στο σάτι, ελτες;

— Όχι, κυρία.

— Κιτάξτες παντού;

— Μάλισσα, κυρία. Μίν άνησυχίτη. Όπου και νάνα, θα γυρίση.

Η κ. Λικαρωή έκαμει μια κίνηση πουδειχνε όλη της την άνησυχία και την άελευσία της.

Ο γατρός τοίμδστηκε να της πη κάτι. Μά ή ύπερτέρα τόν πρόλαβε:

— Με συγχωρείτε, γατρε, τού ελτε, που δέν σίς ελδοπούσα άμέσως. Ήρθαν και σάς έτήσανε πρδ όλλυο.

— Μ' έτήσαν; ελτε ό γατρός, παραξενευμένος.

— Ναι, γατρε, ή ύπερτεριά σας.

Ο γατρός γύρισε πρδς την κ. Λικαρωή.

— Κυρία, της ελτε, με συγχωρείτε που θα φύγω για λίγα λεπτά.

Θά γυρίσω όμως άμέσως και θα είμαι στη διάθεσή σας. Πάντως μίν άνησυχίτη. Είμαι βέβαιος πώς ή δις Λίνα δέν προέθη σ' ένα τόσο άπονενωμένο διάθρημα. Ήσυχάστε, κυρία. Μίν ξεχνάτε την καρδιά σας...

Μόλις ό γατρός βγήκε στο διάδρομο, ή ύπερτέρα ούριχτε έξωφρα μωρδ του κ' άρχισε να κλάει σιγανά, πανιμένα...

Αυτό τόν έφρανασε.

— Τι συμβαίνει, παιδί μου;

ρώτησε.

— Γιατρε, ελτε ή ύπερτέρα, τρέμοντας σύγκορη, ή δεσποινίς, γατρε, σκοτώθηκε!...

— Δέν εινε δυνατόν, απάντησε ό γατρός. Η δεσποινίς Λίνα δέν εινε άνοστη...

— Δέν πρόκειται για τή δεσποινίδα Λίνα, γατρε.

— Άλλά;

Καταμωσής στο πάτωμα κοίτοταν σωριασμένη ή Λίνα!...

(Ακολουθεί)